

*Маруха Іванна Василівна,
Національний університет "Острозька академія"*

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ ПОНЯТТЯ "СИМПАТІЯ"

Роботи, де розглядалися різні типи полів, у тому числі лексико-семантичне поле (Г.А.Уфимцева, І.Г.Шевченко, А.І.Кузнецова, І.В.Арнольд, Ж.П.Соколовська, В.П.Станкевич, Г.С.Щур тощо), посідають провідне місце в традиційній семантиці [2:5]. Незважаючи на досить глибоку висвітленість проблем ЛСП, ряд питань у теорії поля залишаються відкритими для обговорення. До них належить, насамперед питання про принципи структуризації польових утворень, тобто про те, як значення одиниць поля узгоджені між собою на його різних поняттєвих ділянках, і яким чином останні об'єднуються в межах окремої поняттєвої категорії [4:156-158], що існує в мисленні як "відбиток структурованого знання про відповідний фрагмент дійсності" (О. П. Воробйова) [1:45].

Водночас, лексико-семантичне поле понять на позначення почуттів є досить мало вивченим, тому актуальним є дослідження поняттєвої категорії "симпатія". Саме слова-назви почуттів є найбільш поширеними та широкоживаними. Зокрема поняття "симпатія" є тісно пов'язаним майже з усіма переживаннями та є найуживанішим у літературі. Оскільки симпатія є динамічним почуттям, то вона може досягати напруженості, переходячи в пристрасне захоплення чи міцну прив'язаність, а може закінчитися охолодженням, розчаруванням, навіть перейти в антипатію і неприязнь. Все-таки у міжособистісних відносинах симпатія є одним із найважливіших факторів інтеграції людей і збереження психологічного комфорту.

Предметом дослідження є концептуальна модель названої поняттєвої категорії – модель, що зумовлює принципи класифікації лексики у відповідному ЛСП та дає змогу мотивувати наявність різних семантичних відношень між його одиницями.

За основу в дослідженні було взято класифікацію відомого англійського лінгвіста П. Роже, який поділив усю лексику англійської мови початково на вісім рівнозначних між собою груп [7].

Симпатія представлена в різних видах емоціональної перехідності і співпереживання (*fellow feeling*), що дозволяє розділити це поняття на “симпатія-любов” і “симпатія-співчуття” відповідно до різного семантичного навантаження. Кожна семантична одиниця, у свою чергу, утворює свою лексико-семантичну групу, у котрій нараховується безліч відносно синонімічних понять.

У ЛСП першого входять такі мовленнєві одиниці як інтерес/погтяг (*affinity*), прихильність/розуміння (*kinship/ understanding*), захоплення (*fondness*), дружба (*friendship*), любов (*love*) та інші. Що ж до другої поняттєвої категорії, то вона охоплює, насамперед, такі слова: співчуття (*condolence*), чуйність (*commiseration*), розуміння (*understanding/a ccord*), жалість (*pity*), жаль (*compassion*), підтримка (*support*) і людяність (*humanity*) [6-7].

Отже, завдяки такому поділу, вимальовується організована система лексико-семантичного поля “симпатія”, яка побудована на відтінках значення його численних компонентів. Практична цінність результатів дослідження полягає у можливості використання результатів дослідження у спецкурсах по психолінгвістиці, теорії мовленнєвої комунікації, лінгвістики тексту, при складанні навчальних посібників та укладанні словників.

Література:

1. Денисова С. П. Типологія категорій лексичної семантики. / С. П. Денисова. – К.: Вид-во Київського держ. лінгвістичногв ун-ту, 1996. – 294 с.
2. Арнольд И. В. Лексико-семантическое поле в языке и тематическая сетка текста // Арнольд И. В. // Семантика. Стилистика. Интертекстуальность: Сб.ст. / Науч. ред. П. Е. Бухаркин. – СПб.: Изд-во С.-Петерб. ун-та, 1999. – 645 с.
3. Апресян Ю. Д. Лексическая семантика: Синонимические средства языка. / Ю. Д. Апресян. – М., 1974.
4. Обзоры. Теория семантических полей // Вопросы языкознания. – 1971. – № 5. – 213 с.
5. Уфимцева А. А. Опыт изучения лексики как системы. / А. А. Уфимцева. – М.: Изд-во АН СССР, 1962. – 287 с.
6. The Greenwich Roget's Thesaurus. – Greenwich London, 1994.
7. Roget's II: The New Thesaurus / Third Edition. – Houghton Mifflin Harcourt Publishing Company, 2003.